

КОСТЮМ ВИЩИХ СТАНІВ СУСПІЛЬСТВА ЛЬВОВА XVII – XVIII СТ. У ЗБІРКАХ ЛЬВІВСЬКИХ МУЗЕЇВ ТА ІСТОРИЧНОГО АРХІВУ

Рудик Л.Р., викладач кафедри моделювання костюма

Львівська національна академія мистецтв

Анотація. У статті висвітлюються маловідомі та невідомі архівні і музейні матеріали Львова XVII – XVIII ст., які характеризують львівський костюм і моду XVII – XVIII ст. У архівних описах та документах Центрального державного історичного архіву України у Львові містяться назви типів одягу, назви тканин та їх кольорової гами. Портрети з колекцій Львівської галереї мистецтв та Львівського історичного музею презентують повний вигляд костюму шляхтичів, магнатів, міських радників. Колекція гудзиків та металевих доповнень одягу ЛІМ дозволяє реконструювати найменші деталі костюма українських вищих станів XVII – XVIII ст.

Ключові слова: костюм шляхти, XVII – XVIII ст., архівні матеріали, музейні матеріали.
Аннотация. Рудик Л.Р. **Костюм высших слоев общества Львова XVII – XVIII ст. в собраниях львовских музеев и исторического архива.** В статье освещаются малоизвестные и неизвестные архивные и музейные материалы Львова XVII – XVIII ст., которые характеризуют львовский костюм и моду XVII – XVIII ст. В архивных описаниях и документах ЦГИАУЛ содержатся названия типов одежды, названия тканей и их цветной гаммы. Портреты из коллекций ЛГИ и ЛИМ презентуют полный вид костюма шляхтичей, магнатов, городских советников. Коллекция пуговиц и металлических дополнений одежды ЛИМ позволяет реконструировать наименьшие детали костюма украинских высших слоев общества XVII – XVIII ст.

Ключевые слова: костюм шляхты, XVII – XVIII ст., архивные материалы, музейные материалы.

Annotation. Rudyk L.R. **Costume of Ukrainian Nobleman in Lviv in XVII – XVIII Centuries. Archived Documents and Museum Materials.** In the article the unknown archived and museums materials of Lviv of the XVII – XVIII centuries are lighted, which characterize the Lviv costume and fashion of the XVII – XVIII centuries. There are the names of clothes, names of fabrics and their colour din in the archived descriptions and documents of CSHAUL. Portraits from collections of LGA and LHM present a complete look of the costume of nobleman, magnates, city advisers. Collection of the buttons and metallic additions of clothes of LHM allows to reconstruct the least details of costume of the Ukrainian higher states of the XVII – XVIII centuries.

Key words: the nobleman costume, XVII – XVIII centuries, archived documents, museums materials.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі одним з важливих факторів успішності дизайнера є усвідомлення ним своєї культурної ідентичності. Це усвідомлення будується з багатьох процесів, найважливішим з яких, на нашу думку, є розуміння дизайнером еволюції одягу і моди, як у світовому масштабі, так і в локальному національному вимірі. У свою чергу, розуміння еволюції костюму і моди передбачає глибоке знання історії одягу. Тут постає питання освіченості дизайнера в історії українського національного костюму, і як наслідок, у наявності достатньої кількості якісних теоретичних досліджень українського костюму і моди, які може представити дизайнеру наука. Велика кількість музейних та архівних матеріалів ще досі залишається

поза увагою дослідників, і це позбавляє можливості бачити весь обсяг історичної спадщини в галузі костюма і моди. Дана стаття має на меті висвітлити маловивчені матеріали львівських музеїв та історичного архіву XVII – XVIII ст., які доповнять уже відомі факти історії українського костюма.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження костюму львівської шляхти та магнатства XVII – XVIII ст. є частиною дослідження стильових особливостей костюму українських вищих станів суспільства Козацької доби. Така постановка проблеми відповідає науковим програмам кафедри моделювання костюма Львівської національної академії мистецтв. Питання стильових характеристик костюму шляхти входить в робочу програму курсу «Стилі і мода» для студентів V курсу ОКР Спеціаліст і Магістр, питання еволюції та художніх особливостей костюма української шляхти є частиною робочої програми курсу «Історія українського костюма» для студентів III курсу ОКР Бакалавр, крім того, об'єкт дослідження може бути джерелом проектування одягу для студентів будь-яких курсів.

Про одяг львів'ян XVII – XVIII ст. згадує Г.Стельмашук у монографії «Україна – козацька держава»¹. Вона описує Львів як одне з міст-центрів поширення моди, де основними шляхами розповсюдження моди були спілкування та контакти з іноземними купцями та послами, а також загальнодержавні сейми і повітові сеймики. Автор зазначає, що найпоширенішими видами одягу в Галичині були жупан, кунтуш, ферезея, доломан, делія. Описи одягу знатних львівських міщан з акварелей Ю.Глоговського, короткі нариси костюма знаті Галичини зроблені Г. Стельмашук також і в інших виданнях².

Про львівську моду XVII-XVIII ст. дізнаємося із рідкісних збережених предметів одягу, творів портретного живопису, графіки, іконопису, архівних матеріалів, літератури. Портретний живопис дає можливість відтворити форму, кольорову гаму одягу, аксесуари та доповнення одягу. Архівні матеріали та література дають багатий матеріал з термінології типів одягу, текстильних матеріалів, ювелірних виробів, колористики. На жаль, до наших днів збереглась дуже невелика кількість пам'яток власне одягу, в основному, віціліли металеві гудзики, пояси, застіжки до одягу, прикраси.

Цікаві характерні описи львів'ян XVII ст. наводить Владислав Лозинські³. У розділі «Львівська Русь. Її становище в місті» він пише, що у Львові було мало русинів, зате багато Русі як ідеї і як пропаганди – бо тут був владика, тут була Ставропігія, тут була друкарня і школа. «*Rusyny ubieraja sie po polsku, mowia po polsku i piza po polsku, nawet w glownej twierdzy swojej odrebnosci, w Stauropigji, radza i spisuja protokoly w jezyku polskim*»⁴.

¹ Україна – козацька держава/Авт. та упор. В.Недяк. – Київ, 2004.

² Український народний одяг XVII – початку XVIII ст. в акварелях Ю. Глоговського /Авт. та упор. Д.П.Крвавич, Г.Г.Стельмашук. – Київ, 1988; Білан М.С., Стельмашук Г.Г. Український стрій. – Львів, 2000.

³ Lozinski W. Patryciat i mieszczaństwo Lwowskie w XVI i XVII w. – Lwow, 1902. – с. 308.

⁴ Там само. – с. 312.

Лозінські описує продаж східних товарів як найважливіший, найбагатший і найбільш розвинений львівський бізнес. Тканини, килими, сап'яни, спеції, овочі, грецькі вина були головними товарами торгівлі зі Сходом, яка до середини XVII ст. була монополією вірменських купців, конкурентами яких згодом стали євреї та греки. У крамниці грека Сави Теодоровича продавалися такі східні тканини як камка, китайка, оксамит, а також килими, багазія, сап'ян, індиго. Інша греко-руська родина Алвізових, споріднена з Лангишами, мала крам, який за твердженням Лозінські, «мав би бути об'єктом зітхань не однієї елегантки львівської». У записах цієї крамниці згадуються атласи флорентійські і турецькі, кромраси, китайки, гараси гданські, швісти, шоти, саї панські, ліпські і сатанинські, фередини, мори чорні, піватласи гданські, дими, терпетіани, табіни венеційські, капітелі облочисті і чорні, адамашки, мухаери турецькі, татарські, німецькі і дерев'яні, галаджуки мухаерові, попеліни, бурати пасисті, бомби цитринові і цеглясті, бомбазини волосові, тафти променисті, тузюки вишневі, єдвабниці, киндяки, мендзелани, багазії, канети і найрізноманітніші інші матерії. Інший відділ краму становили коронки золоті, срібні, шовкові, кипарисові, снігові, чорні і кольорові; галони золоті і срібні, стрічки, політучки, шихи венеційські (шнури і галони, виготовлені з фальшивого золота або срібла⁵), нитки золоті і срібні, шнури голландські; панчохи отроцькі і білогловські, чоловічі і жіночі, шовкові, штаметові і вроцлавські; чоловічі пояси стамбульські, мукадинові, гданські; рукавички.

З архівних матеріалів найповніше репрезентує вбрання і тканини XVII ст. документ Львівського історичного архіву «Списки товарів і дорогоцінностей внесених мешканцями міста Львова на окуп Б.Хмельницькому (1648)»⁶. Документ складений польською мовою (невелика частина - латинською) і включає описи одягу з деталізацією кольору, тканини і хутра, а також стану збереження, перелік тканин із зазначенням кольору і метражу, списки мешканців Львова і суми їх грошових внесків (срібло біле і золотисте, монети), описи зброї з дорогоцінних металів, гудзиків та ювелірних виробів з дорогоцінних металів.

У документі зустрічаються такі тканини: сай, атлас, златоглав, півгранат, кармазин, табин, блават, шкарлат, півшкарлат, фалендиш, оксамит, адамашок, кромраса, бархатель, китайка, сармулюк, кір, сакляк, канаваца, караса, сукно, шамлет, шівтус, полотно. Найчастіше фігурують такі назви тканин: атлас, адамашок, табин, златоглав, фалендиш, кармазин, півгранат, оксамит.

У документі зазначені ціни на деякі тканини та одяг, що дає можливість порівняти і проаналізувати вартість товарів. Найдорожчими тканинами є привізні – сукно іспанське різне, ціною 45 зл. за лікоть, і караса англійська, теж по 45 злотих за лікоть, хоча у польських дослідженнях раса, кромрас відноситься до тканин, виготовлених з гірших гатунків шорсткої вовни і ціна яких вагалася від 20 грошей до 7 злотих. Досить дорогим є сукно песовське

⁵ Banach A. i E. Słownik mody. – Warszawa, 1962. – с. 264.

⁶ ЦДІАУЛ. – Ф. 52, оп. 1, спр. 814.

лазурове – 33 злотих за лікоть, шарлат по 18 зл. за лікоть, а також сукно французьке і кармазин по 12,5 зл. за лікоть.

З одягу найдорожче оцінені жупан кармазиновий атласний разом з фerezією за 130 зл., фerezія папужа півгранатова з 6-ма золотими гудзиками і з блакитними лиштвами за 115 зл., фerezія півгранатова за 100 зл., вшурха (значення терміну поки що не встановлене, можливо, одяг єврейського походження) табінова із золотими потребами золотими без хутра за 100 зл., вшурха канавацова із золотими потребами без хутра за 80 зл., фerezія гвоздикова підшита вишневим адамашком за 80 зл., жупан бросквіновий атласний за 80 зл., шмара жидівська адамашкова за 60 зл., жупан атласовий туркусний за 55 зл., насувень кармазиновий із срібними петлицями і з хутром за 50 зл., жупан цеглястий за 50 зл., делія фалендишова фінікова з петлицями срібними підшита шляхами за 50 зл. Для порівняння, найдешевше оцінені делійка мала (очевидно, дитяча) темно-зелена підшита баранячим хутром, стара (8 зл.), жупаник малий лазуровий підшитий червоним кіром (10 зл.), сердечок жидівський шівтусовий блакитний старий (4 зл.), кунтуш шівтусовий блакитний без підкладки старий (6 зл.), і т.п.

На матеріалах справи про списки товарів і дорожочінностей можемо стверджувати, що фerezія була найдорожчим одягом міської суспільної верхівки, шилася з дорого привізного сукна (або шовку з домішками інших волокон) півгранату, фалендишу, підбивалася дорогим соболиним хутром (фerezія підбита передніми соболями), або дорогою тканиною, наприклад, адамашком.

З ювелірних виробів згадуються 6 гудзиків золотих з діамантами за 904 злотих, квітка з діамантами за 40 злотих, вушко з рубінами і смарагдами за 30 злотих, чапращка (чапраги) з діамантами за 102 злотих. З хутер – лисяче (кунтуш підшитий лисами), вовче (наприклад, вілешура шівтусова старими вовками підшита), бараняче (делія зелена підшита баранами), шлямове (кунтуш фалендишовий підшитий шляхами), соболине передне (фerezія підшита соболями), погребіци (насувень табиновий підшитий погребіцями).

У Львівському історичному архіві збереглась «Книга запису продажу товарів крамниці Матвія Гайдера (1635-1645)» і така ж книга за 1641-1655 рр.⁷ Матвій Гайдер торгував тканинами, хутром, аксесуарами. У записах його щоденних продажів зустрічаються такі назви тканин: кір, бреклест, фалендиш, каразія, раса, кромраса, сукно моравське, бая, пуринок, пакляк, тафта, сукно французьке, сукно іспанське, оксамит, табін, адамашок, атлас, полотно швабське. З інших товарів зазначаються хутро пупкове (тобто вибране з животиків найкращих шкір – таке хутро могли носити тільки магнати або королі⁸), соболю, горностай, рукавички, пояс срібний, пояс золотистий, застібка рубінова, рубіни. У документі вказані також ціни: застібка рубінова – 150 злотих, 12 рубінів – 240 злотих, срібний пояс – 24 злотих, золотистий пояс – 30

⁷ ЦДІАУЛ. Ф. 52, оп. 2, спр. 1150, спр. 1151.

⁸ Banach A. i E. *Slownik mody*. – Warszawa, 1962. – с. 227.

злотих, хутро пупкове – 140 злотих, пара соболів – 40 злотих, пів хутра горностаю 30 злотих, лікоть кармазину – 13 злотих, лікоть фалендишу – 5 злотих, лікоть бреквесту – 2,5 злотих, лікоть кіру – 0, 7 злотих. Заслужують уваги назви кольорів тканин: білий, жовтий, папужий, зелений, темно-зелений, лазуровий, блакитний, облочистий, туркусовий, фіалковий, фіолетовий, гвоздиковий, бросквіновий, червоний, цеглястий, вишневий, кармазиновий, гранатовий, фініковий, пуспеновий, бурий, брунатний, сірий, ясно сірий, чорний.

Інформація такого ж характеру знайдена і в інших документах Львівського історичного архіву. У “Інвентарному описі спадкового майна львівського райця Я.Зачкевича. 1750-1752”⁹ міститься перелік ювелірних виробів, тканин, одягу. У справі “Матеріали про розподіл майна між спадкоємцями Папари у Львові. 1652-1835”¹⁰ міститься перелік ювелірних виробів, які у 1671 році були заставлені пані Томкевичевою у жидів: ланцюжок, який важив 60 червоних, канелі діамантові, манелі рубінові, сережка діамантова, защіпки дві рубінові, 6 замочків до защіпання канаків з рубіном в кожному, 3 персні діамантові, ланцюжок, який важив 7 червоних, хрестик діамантовий, перлини, діамант, хрестик діамантовий з рубінами, манелі, які важили 30 червоних, рубіни, рубінова защіпка, персні з діамантами, персні рубінові.

Багата інформація про одяг львівських міщан XVI – початку XVII ст. міститься на зображеннях «Чуда Св. Яна з Дуклі», з Бернардинського костелу у Львові, які зараз зберігаються у фондах ЛГМ в Олеському замку, інв. № Ж-6317 (іл. 1). На тринадцяти картинах зображені чуда Св. Яна з Дуклі, кожна з яких супроводжується текстом латинською мовою та датою (дати свідчать про рік здійснення чуда). На п'яти картинах розміщені чоловічі портрети, усі підписані XVII ст., від 1613 до 1643 рр., на решта восьми – жіночі, підписані 1390, 1530-1558, 1609 рр. Майже всі фігури зображені на колінах, руки складені у молитовному жесті. Незважаючи на великі хронологічні межі, костюм на жіночих та чоловічих фігурах однотипний, одяг XIV ст. зовсім не відрізняється від одягу XVII ст., з чого робимо висновок, що картини написані у середині XVII ст., і що в автора не було уяви про те, що одяг попередніх поколінь відрізнявся від одягу сучасного.

Чоловічий костюм, зображений на «Чудах Св. Яна з Дуклі», складається з нижнього жупана та верхнього кунтуша, за винятком кількох фігур на задньому плані, в яких верхній одяг заціпнутий так, що не видно нижнього жупана. Нижні жупани мають комір-стійку, заціпаються на ряд дрібних густо нашитих гудзиків, обшиті контрастно по тону і кольору неширокою тасьмою. Кольорова гама нижніх жупанів – червоний, жовтий, світло-коричневий, усі строї одноколірні. Кунтуші є контрастними по кольору до жупанів, мають багатше декоративне оздоблення. Більша частина кунтушів підшита білим

⁹ ЦДІАУЛ. Ф. 52, оп. 1, спр. 407.

¹⁰ ЦДІАУЛ. Ф. 52, оп.2, спр. 430.

Ил. 1

Ил. 2

або чорним хутром, деякі оздоблені золотими або чорними петлицями, золотим позументом, заціпаються на гудзики, кольорова гама – червоний, синій, світло жовтий, світло коричневий, жовтий. Цікавою є форма хутрових манжетів на кунтушах – вони не повністю огортають рукав, а тільки у верхній частині.

Жіночі образи зображені також в однотипному одязі – в сорочках, спідницях, станиках, головних уборах (іл. 2). М.Гутковська-Рихлевська називає такий тип строю алямодою (*alamoda*)¹¹. Алямода складалася з двох частин: станика, який був скроєний як чоловічий пурпуен (*pourpoint*) або каз'яка (*kazjaka* – такий термін вживався інколи в описах жіночих суконь), та спідниці; такі сукні багато оздоблювались тасьмами, часто шовковими, нашитими двома паралельними рядами¹². Із зображень на мініатюрах бачимо, що станик мав широкі рукави довжиною до ліктя, виріз горловини квадратної форми, оздоблювався контрастною тасьмою, інколи спереду заціпався на ряд густо нашитих гудзиків. Спідниці оздоблювались контрастною тасьмою по центральній лінії і низу трьома-чотирма смугами. З-під станика виглядала сорочка: широкі рукави сорочки збирались на тоненький манжет, біля коміра-стіжки також були дрібні складки, у деяких жінок замість коміра був викладений хомут кількома складками довкола шиї і закривав верхню частину станика. Деякі жінки зображені в чепцях, обшитих чорним хутром. Кольорова гама одягу така сама як і в чоловічих костюмах – білий, жовтий, червоний, синій, темно-зелений; колір станика завжди відрізнявся від кольору спідниці.

Відомий портрет Кшиштофа Збараського (бл. 1580 – 1627), ЛІМ, показує одяг заможного шляхтича початку XVII ст. Портрет описаний у багатьох виданнях. П.Жолтовський вважає, що Збараський вбраний у дорогу кирею, П. Білецький повніше описує історію написання портрета: Збараський зображений в момент очікування аудієнції у турецького султана, де він успішно виконав свою дипломатичну місію – між Річчю Посполитою і Туреччиною був підписаний мир. Портрет мав на меті прославити дипломатичні успіхи шляхтича, а оскільки розкішний стрій також сприяв його успіху, то одяг написаний згідно з описом секретаря Самуїла Твардовського, який супроводжував посольство¹³. Отже, Кшиштоф Збараський зображений у білому атласному жупані, парчевій делії зі східним орнаментальним мотивом, підшитій чорним хутром, шапці, підшитій чорним хутром, прикрашеній дорогоцінним аграфом і пір'ям. Про стрій Збараського М. Гутковська-Рихлевська уточнює, що делія пошита з типової для турецького ткацтва тканини, і що тканина, а навіть і сама делія могли походити з султанського дару¹⁴.

¹¹ Gutkowska-Rychlewska M. Historia ubiorow. – Wrocław, 1968. – с. 532-534.

¹² Gutkowska-Rychlewska M. Historia ubiorow. – Wrocław, 1968. – с. 532-534.

¹³ Белецкий П. Украинская портретная жмвопись XVII – XVIII вв. – Ленинград, 1981. – с. 34.

¹⁴ Gutkowska-Rychlewska M. Historia ubiorow. – Wrocław, 1968. – с. 517.

Ряд портретів шляхтичів та міщан XVII ст. з фондів ЛГМ уточнюють деталі одягу. Наприклад, на портреті львівського міщанина XVII ст., інв. № Ж-4634, бачимо, що сорочка має вузький комір-стійку, який заціпнутий на гудзик, оздоблений каменем. Поверх сорочки одягнутий жупан червоного кольору, з невисоким коміром-стійкою та застібною на ряд густо нашитих дрібних гудзиків. Поверх жупана одягнутий кунтуш темно-жовтого кольору, підшитий темним хутром, із застібною на 6 великих металевих гудзиків яйцевидної форми. Поверх кунтуша зав'язаний пояс з візерунчастої тканини.

Скромнішим виглядає стрій львівського радника на портреті невідомого художника другої половини XVIIст., ЛГМ, інв. № Ж-2853. На раднику червоний жупан з вузьким коміром-стійкою і застібною на ряд тканинних маленьких гудзиків. З-під жупана виглядає край коміра сорочки. Жупан підперезаний темно-зеленим поясом. Поверх жупана одягнутий кунтуш темно-коричневого кольору, підшитий чорним хутром. На столі біля радника лежить червона шапка з хутровим околишем.

Невідомий шляхтич XVIII ст., на портреті роботи невідомого художника, ЛГМ, інв. № Ж-1797, зображений у блакитному жупані, який заціпається на 40 дрібних металевих гудзиків. Жупан підперезаний смугастим шовковим поясом, поверх жупана одягнений брунатний кунтуш, оздоблений золотистим шнуром. Львівський міщанин, на портреті роботи невідомого художника XVII ст., ЛГМ, інв. № Ж-6233 (іл. 3), зображений у яскраво червоному жупані із застібною на два металеві гудзики біля горловини, підперезаному шовковим візерунчастим поясом. Звертають на себе увагу 7 гудзиків кунтуша – великі, яйцевидної форми, кожен оздоблений 5-ма каменями.

Іл. 4

Іл. 3

Костянтин Корняк на портреті кінця XVIII ст., ЛІМ, зображений у червоному короткому приталеному жупані, із застібкою на ряд металевих дрібних гудзиків. Жупан підперезаний тонким металевим поясом, зверху накинута червона делія, підшита чорним хутром з широким чорним хутровим кольором. Делія має 6 великих металевих гудзиків і біля коміра скріплена великою металевною застібкою. Зразки таких гудзиків і поясів знаходяться в експозиції та фондах ЛІМ. Гудзики виготовлялись зі срібла, інв. № СК-466 МТ-1673 (іл. 4), СК-470 МТ-1677, СК-464 МТ-1671, інкрустувались каменями, інв. № СК-111 МТ-438, МТ-267, оздоблювались емаллю, інв. № МТ-215, СК-111 МТ-438, позолотою, інв. № МТ-240, МТ-219. В експозиції ЛІМ представлені чотири пояси, виготовлені із срібла, частково вкриті позолотою, багато прикрашені різьбою рослинними мотивами. Пояси виглядають розкішно за рахунок поєднання різних фактур та комбінування золотого та срібного металу. Крім того, у колекції Львівського історичного музею костюм XVII – XVIII ст. презентують колекція гудзиків та доповнень до одягу з дешевших металів, сукня XVIII ст., камзол XVIII ст., туфлі XVIII ст., та ряд портретів мешканців Львова XVII – XVIII ст.

У інвентарних описах майна львівських мешканців зустрічаються турецькі золоті гудзики з бірюзою, золоті гудзики з рубінами, золоті гудзики з перлами, великі коралові гудзики, в кожному по 7 смарагдиків¹⁵, рубінові защіпки¹⁶, пояс золотистий, пояс срібний. У архівному документі «Списки товарів і дорогоцінностей, внесених мешканцями міста на окуп Богданові Хмельницькому» 1648 року¹⁷ згадуються срібні і золотисті гудзики, квітка з діамантами, шість гудзиків золотих з діамантами ціною 904 злотих. Отже, один гудзик коштує 150 злотих. Для порівняння – найдорожчий одяг у цьому документі оцінений у 130 злотих – кармазиновий атласний жупан разом з фerezією, а також 115 злотих – фerezія півгранатова папужого кольору з 6 золотистими гудзиками та блакитними лиштвами.

Без сумніву, архівні документи Львівського історичного архіву розширили уяву про вживання тканин, кольору, оздоблюючих матеріалів у костюмі Львова XVII – XVIII ст., доповнили термінологію історичного костюма новими назвами тканин та одягу. Твори портретного живопису із збірок Львівського історичного музею та Львівської галереї мистецтв – це нові образи в історії костюма української шляхти, нові деталі одягу, кольорові поєднання, фрагменти моди XVII – XVIII ст. А все, що збереглося у музеях з деталей і доповнень одягу XVIII ст., крім мистецької, має ще й духовну цінність, бо всі ці речі, напевно, зберігають пам'ять про своїх власників, про час, в якому вони використовувалися.

¹⁵ ЦДІАУЛ. Ф. 52, оп. 1, спр. 407.

¹⁶ ЦДІАУЛ. Ф. 52, оп. 1, спр. 430.

¹⁷ ЦДІАУЛ. Ф. 52, оп. 1, спр. 814.

¹⁸ Драгоманов М.П. Чудацькі думки про українську національну справу//Вибране. – Київ, 1991.

Так історично склалося, що «у нас вибрано за демонстративно-національний костюм не історичний, не магнатський, а етнографічний, мужицький»¹⁸. І основна частина звернень сучасних дизайнерів до одягу попередніх поколінь стосується також народного етнографічного одягу. Не применшуючи мистецької вартості народного одягу, мусимо визнати, що костюм шляхти, магнатів, козацьких старшин, міщан незрівнянно менше представлений у науковій літературі, науково-популярних виданнях, ніж народний стрій. Можливо, цим і зумовлена ситуація, коли костюм української аристократії є джерелом інспірації дуже незначної частини студентства та одиниць практикуючих дизайнерів. Ось чому нашим подальшим завданням є пошук, мистецтвознавчий аналіз і опублікування архівних і музейних матеріалів, які стосуються одягу вищих верств суспільства України XVII – XVIII ст.

Література:

1. Белецкий П. Украинская портретная живопись XVII – XVIII вв. – Ленинград, 1981.
2. Драгоманов М.П. Чудернацькі думки про українську національну справу // Вибране. – Київ, 1991.
3. Крвавич Д. П. Стельмашук Г. Г. Український народний одяг XVII-початку XVIII ст. в акварелях Ю. Глоговського.- Київ, 1996.
4. Україна - козацька держава /Авт. та упор. В. Недяк. – Київ, 2004.
5. ЦДІАУЛ. – Ф. 52, оп. 1, спр. 430. Матеріали про розподіл майна між спадкоємцями Папари у Львові. (Контракти, інв. описи майна, дарчі записи та ін.). 1652 – 1835.
6. ЦДІАУЛ. – Ф. 52, оп. 1, спр. 407. Інвентарні описи спадкового майна львівського райця Я.Зачкевича. (Витяг з львівських міських актових книг). 1750 – 1752.
7. ЦДІАУЛ. – Ф. 52, оп. 1, спр. 814. Списки товарів і дорожності внесені мешканцями міста на окуп Богданові Хмельницькому. Оригінали. – 1648.
8. ЦДІАУЛ. – Ф. 52, оп. 2, спр. 1150. Книга запису продажу товарів крамниці Матвія Гайдера. 1635 – 1645.
9. Banach E., Banach A. Słownik Mody. – Warszawa, 1962.
10. Gutkowska-Rychlewska M. Historia ubiorow. – Wrocław, 1968.
11. Lozinski W. Patryciat i mieszczaństwo Lwowskie w XVI i XVII w. – Lwow, 1902.

Надійшла до редакції 17.04.2007